

Szerkesztőség:

Kassai-utca 1. szám, földszint.
balra.Bérmintelen leveleket csak ismert
kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk

Kiadóhivatal:

Kassai-utca 1. szám, földszint.
balra.Hirdetések díjazása szerint.
Egyes szám 5 kr. ünnep- és vásárnap
után, szám 3 kr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelen határ és ünnepek után is.

Előfizetési árak:

Ifolyban huzhoz horáwa:

Egész évre 12 frt.
Fél évre 6 frt.
Negyed évre 3 frt.
Egy órá 1 frt.

Vidékre postán küldve:

Egész évre 14 frt — kr.
Fél évre 7 frt — kr.
Negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy órá 1 ft 20 kr.

Hirdetések helyben ártanak.

Közgazdasági beszámoló.*)

II.

Budapest, január 9.

De lássuk a részleteket, melyeknél több örvendetes momentummal találkozunk, mint az általános eredmény első megpillantására hinnők. Így — írja a „Pester Correspondenz” — a magyar bankügy zármérlegének összeállításánál alig menekülhetünk a mély lehangoltság érzetétől, minthogy azonnal hullával állunk szemben. Az 1887-évvél egy nagy magyar bank is a sirba szállt, egy nagy eszközökkel felszerelt, nagy dolgok kivételére tervezett pénzügyet, melytől keletkezésénél fogva Magyarország nagypárának és nagyforgalmának fejlődésére erős ösztönzést vártak az országban, melynek azonban üzletei és üzletvezetői megválasztásában kevés szerencséje volt és csak éppen arra maradt elég ereje, hogy öngyilkos legyen.

De szerencsére ez az egyetlen szomorú eset, melyet a magyar bankügy múlt évi történelmének feljegyeznie kell; a többi intézetek mind éppen kerülettek a tespedésből, sőt némelyek jelentékenyen megszilárdultak, élénken fellendültek. Így például bank-intézetek között mindjárt a legelső és legnagyobb a magyar általános hitelbank nevezetesen megismosodott, a mennyiben leszámítási forgalma 100 millió forintról 120 millióra, pénztári forgalma pedig 450 millióra emelkedett. Tevékenysége, mint nagy ipari üzemek alapítójának és előmozdítójának, szintén nem volt természetesen a lefolyt évben, gőzmalmai, melyek tudvalevőleg a legjelentékenyebbek és a legjobban vezetettek közé tartoznak, az első félévben kénytelenek voltak ugyan minden többi nagy üzemhez hasonlóan busan adózni a rossz időnek és nagy veszteséggel dolgoztak, de a második félévben kiközösülttek a csorbák; a fiumei kövölajromító és rizshántó gyári telepek meg lehetőségen virágoznak; a bank ál-

*) Lásd az „Aradi Közlöny” 8-ik számát.

Az „ARADI KÖZLÖNY” tározója.
(Január 11.)

Apró szerelmek.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tározója. —

Vágány Gyurikának junius hatodikán délután 12 órakor mondták meg hivatalosan, hogy ő többé már nem értené.

Gyurika feszülő kebelrel rohant az utcára. Búszkán nézett végig minden emberen s tekintetéből hódítóan sugárzott ki a két szó: „Érett vagyok!”

Dehogyan ment haza. Otthon ráérnek később is gyönyörködni az ő nagy diadalában, előbb el kell menni a „Szürke galamb”-hoz czimzett férfitudósító kerékedésbe.

Ott vette egy sétatálcát és egy czilindert, ez utóbbit a papa kontójára, aztán hirtelen rágyújtott egy havanna-virginiaira, melyet már egy hét óta tartogatott a megváltás nagy napjára, és elindult az utcán.

Ilyen equipirozás mellett aztán ki is merete volna róla azt hinni, hogy ő még csak most érett meg?

De törődött is ő az emberekkel és nem gondolja senki, hogy ez a nagy bevásárlás világboldonlati csúcsokra történt.

Mert, ez itt kezdődik tulajdonképpen az én történetem, van Mohács Gergely köz- és váltó ügyvéd urnak egy szép kicsi fekete szemű leánya, a Gizike, a ki egybehangozó vélemények szerint a legszebben táncolja a mazurkát az egész táncszobában. És dacára a fényes tulajdonságnak nem átalott leereszkedni annyira, hogy beleszeressen, igen, beleszeressen, a Vágány Gyurikába a ki pedig még a dreischrittet is olyan nagy lépésekben csinálja, hogy valóságos botrány.

De hát tudják önk, hogy a szerelem vak mind a két szemére! Azt pedig én sugom meg, hogy Gyuri olyan meghatározó és e mellett szenvedélyes szavakkal tudott beszélni az ő lángoló szerelméről, hogy Gizike igazán kénytelen volt elnézni lovagjának azt a hibáját, hogy a dreischrittet olyan botrányosan nagy lépésekben csinálja.

tal Erdélyben és Máramarosban létesített kőolajipari vállalatok szép jövőt ígérőleg fejlődnek. A magyar, valamint az osztrák állammal és vasutársulatokkal kötött nagy üzletekben a magyar általános hitelbank, mint a hitelintézeti csoport előkelő tagja, az előző évekhez hasonlóan nagyobb százalékokkal vett részt: így a 28 millió osztrák (5%-os) papírjárdék, az 5 milliónyi Ferdinánd-északi vasuti elsőbbségek, a magyar nyugoti vasut 1,113.000 frtnyi elsőbbségeinek, a 3 1/2 millió frtnyi 50%-os magyar papírjárdék átvételénél, végül a magyar kormányának adott 12 millió frtnyi előleget.

A mint mind ebből látható, a magyar általános hitelbank 1887-ben serény tevékenységet fejtett ki és a nélkül, hogy a tények által utólag leendő megcáfoltatásától kellene tartanunk, azon feltevésnek adhatunk helyet, hogy az osztrák előbb lesz 18 frton felül, mint alul.

A hazai pénzügyek közt a magyar általános hitelbankot megillető ugyanazon rang illeti meg elvitathatalanul az „első magyar általános biztosító társaság”, a mint hogy a múlt évi üzleti tevékenység eredményének is mind a kettőnél rokon jellege van. Azon óriási, majdnem katasztrófaszerűnek nevezhető tüzesetek, melyek 1887-ben hazánk különböző vidékein dühöngtek és egész falvakat tettek romhalmazzá, kell hogy az első magyar általánost, mint legnagyobb biztosító intézetet, szintén érzékenyen sújtották legyen és az illető osztály inkább kárral, mint haszonnal fogja lezárni évi mérlegét. De igen kedvezően alakult a jégbiztosítási üzlet, melynek terén az „első magyar” a társulás útján tudvalevőleg éppen szenzációs újítást kezdeményezett és már igen jelentékeny dimenziókban kereszttul is vitt. A legnagyobb, éppenséggel fényes eredményeket az életbiztosításnál ért el, tehát oly téren, a melyen a verseny a legélénkebben és minden tekintetben leginkább mellőzve érvényesül.

De térjünk vissza a snta-utczára, melyen tudvalevőleg hőstünk megy czilinderrel, sétatálcával és havanna-virginiaival.

Ime már itt is vagyunk a nagy kétemeletes ház előtt, a melynek kapujában ott csillog az aranybetűs fekete tábla, hirdelve, hogy itt lakik Mohács Gergely köz- és váltó ügyvéd!

A szoba ajtaja előtt Gyuri egy kissé habozott. Letegye, ne tegye le? Tudniillik a virginiait! Az illendőség ugyan azt kívánja, hogy ne menjen szivarozva a szobába, de e pillanathban nem lehet az illemszabályoknak fontosságát tulajdonítani, mikor arról van szó, hogy Gizike először lássa meg őt szivarral a szájában! És úgy vette észre, hogy az a szivar jól is áll az arcához. Eh végre is, ki tudja megint mikor lesz alkalma virginiait szívhatni. Belépett; az első szobában nem volt senki a Gizike szobájából élénken kihangzott a zongora zenéje. Milyen hatalmas helyzet! Zenekísérettel mellett belépett ilyen fényes kiadásban és billentyűk varázshangjai mellett tudtára adni Gizikének, hogy ő immár érett.

Hirtelen benyitott, messzire maga előtt tartva a czilindert, de a következő másodperczen már hebegő szavakkal vonult vissza.

Ebben az átkozottul izgató helyzetben egész elfeledtette, hogy Gizikének éppen ma 12—1-ig van zongoraórája. Az utcára érve előkereste egyik rejtett zsebéből az órárendet, a mit Gizi adott neki különböző otthoni leckeóráiról, kellő tájékozás és mihezértés végett!

— Persze — mormogá lesujtva — kedden 12—1-ig zongoralecke!

Es aztan ment haza. A Gizike nyugodtságának azonban vége volt. Láttá őt és látta a czilindert. A pápaszemés zongoramester nem győzte eléggé figyelmeztetni, hogy ne csináljon annyit gixert. De mikor ő a vonal feletti gixeket mind csupa czilindereknek látta. Hanem azt meg fogja neki mondani, hogy többé czilinderben elébe ne kerüljön. Iszonyuan állhat neki. Azt a tol-

A budapesti színházi intendatúra. A hivatalos lap tegnapi száma közli:

„A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán, gróf Kéglевич Istránt a magyar nemzeti színház és operaház intendánsi állását saját kérelmére felmentvén, Beniczky Ferenc államtitkárnak a két színház közvetlen vezetésével — államtitkári teendőinek épségben tartása mellett — kormánybiztosi minőségben való megbízását jóváhagyólag tudomásul vettem.

Kelt Bécsben, 1888. évi január hó 5-én.
FERENCZ JÓZSEF, s. k.

B. Orszy Béla, s. k.

A telekkönyv. A telekkönyvi betétek szerkesztésére vonatkozó, nagyfontosságú előmunkálatok annyira előre haladtak, hogy a pénzügy- és igazságügyminiszternek a „Budapesti Közlöny” január 8-diki számában közzétett szabályrendelet alapján — közelebből pályázat fog kihirdetett azon bírói, al-bírói, telekkönyvvezetői és segédtelekkönyvvezetői állásokra, a melyek a betét-szerkesztési munkálatok czéljából kinevezés útján betöltendőek lesznek.

A betét-szerkesztési munkálat folyó évi márczius hóban a pestvidéki törvényszék telekkönyvi hatóságával egyelőre kisebb mérvben fog megkezdett, s fokozatosan nagyobb mérvben folytatattatni. Ennél fogva egyelőre kinevezések is csak a számban lesznek eszközölendők; és a hirdetendő pályázat folytán az uttal, valamint az időkint utólag beadandó pályázati kérvények alapján fogunk időről-időre a szükséges kinevezéseket foganatba vétetni. A betét-szerkesztési munkálatokra leginkább al-bírók és segédtelekkönyvvezetők fognak alkalmaztatni; a mi a pénzügyi tekintetek figyelembe vételén kívül főleg abban találja indokolását, mert a kinevezendő alkalmazottak a munka előhaladásához képest időről-időre más-más telekkönyvi hatósághoz lesznek áthelyezendőek s a különben is jó részben helyszíni működéssel járó ezú állások betöltésére ifjabb egyének, — a kik azonban a törvényes minősítésen felül a telekkönyvi ügyekben kellő jártassággal bírnak, — alkalmasabbnak mutatkoznak.

A háborúról.

— január 10.

Egy kis hír a mi feltűntést kelt. Ilyesmit produkált tegnapi táviratum, mely szerint Bécsből teljesen igaznak jelentik azt a tudósítást, hogy Oroszország legköz-

las zöld kalapot nem szabad eldobni száz czilinderért sem.

Délután Gyuri természetesen újra eljött pontban 3 órakor, mert 4-kor már kezdetét volt veendő a francia óra.

A nagy öröm után rögtön áttért a beszélgetés a czilinderre.

— Azt nem fogja többé felvenni!

— Micsoda, hógé György csaknem a ketségbeesés hangján, a czilinder?

Összes szép álmainak vége volt. A mitől a legnagyobb hatást váltta, az éppen nem hatott. Ez a czilinder mutatja leginkább az ő értetségét és éppen ezt ne viselje?

— De miért Gizi?

— Mert nem akarom!

— De a többiek is mind vettek!

— Ha maga a többiekre jobban hallgat mint rém. jól van . . . legyen úgy . . .

Ezzel elfordulva az ablakhoz állott, várva a büntetés szavait.

Gyuri szomoruan járt fel s alá a szobában, majd kezeit tördelve rebegő:

— Nem tehetem . . . csak ezt ne kívánja . . .

— De én éppen ezt kívánom . . .

Az óra négyet ütött; menni kellett, mert jött a madame.

— Majd meglátom, szolt bucsuzól Gizi, miközben sietve kereste elő a fiókból a francia irkát.

Gyurira egy szomorú gondokkal terhes éjszaka várt. Nem tudott aludni a borzasztó dilemmától: Gizi vagy a czilinder. Igen ha az csak egy közönséges czilinder volna. De az egy nagy és fontos symbolum, a melytől megválni épp e napokban lehetetlen. Meg fogja próbálni még egyszer.

Másnap újra vizitelt, csak hogy most már az előszobában hagyta kúna a czilindert.

Örömmel vette észre, hogy Gizi egészen a rendes kedélyességben van és újra Gyuricának hívja.

Igen, de a végzet mást akart. Gizi ki ment az előszobába és ott meglátta a czilindert. Visszajövet egész megváltozott hangon folytatta a diskurzust.

lebb az ország belsejéből még további két vagy három gyalogsági hadosztályt szándékozik Oroszország nyugati határszélére áthelyezni. A mióta a „Ruskij Invalid” december 15-iki cikkében nyilvánosságra hozta, hogy Oroszország katonai intézkedéseit fokozatosan kiegészíteni akarja, készen kellett lennünk erre a hírre, annál is inkább, mint hogy az orosz kormány sohasem jelentette ki azt, hogy a csapatmozgalmakat a határon befejezetteknek tekinti. A jelenleg uralkodó békés hangulatnak tudandó be, ha a legújabb orosz csapatmozgalmáról jövő hirt aránylag nyugodtan fogadták.

Ezzel szemben, a német „Petersburger Zeitung” értesülése szerint, a gárdahadtest lovasságának és tüzérségének legidősebb korosztályát már haza bocsájtották. A gárda gyalogság hazabocsájtását a legközelebbi napokban eszközözik. A lap údvözlí ezen békét ígérő intézkedést, minthogy a legénység ily korán nem bocsájtának el, ha kilátás volna arra, hogy nem sokára szükség lesz rá. A lap hozzátéti, hogy más hadtestek idősebb legénysége korábban bocsájtatik el, mint a gárdahadtestnél, gyakran már az őszi hadgyakorlatok befejezése után.

Friedrichsruhéból érkező hírt érdemlő forrásból származó hírek szerint a birodalmi kancellár egészségügyi állapota jelenleg kitűnő. A kancellár nagy tevékenységet fejt ki, s a külügyminiszterium és a kancellár birtoka közt szakadatlanul folyik a táviró hivatalban a munka. A pétervári kabinettel való tárgyalások az ismert nehézségek legyőzése után az utóbbi napokban gyorsabb menetet vettek, s azt hiszik, nem sokára véglegesen befejezést nyernek. Oroszország azon van, hogy Bulgáriára vonatkozó igényeit formulázza, s a német politika feladata, hogy e követeléseket a vele barátságban álló Duna-állam jól megértett érdekeivel összhangzásba hozza. A békes fordulat egyes szörványos jelenségeire, mint például a pétervári gárda legidősebb korosztályosainak szabadságolására, illetékes helyen nem fektetnek oly nagy súlyt, mint a minőt azoknak a nagy közönség tulajdoni. A helyzet sulypontja jelenleg a diplomáciai véleményezésen nyugszik.

— Vágány ur persze most egészen társainak él?

— Gizi . . . mi ez?

— Semmi uram. És hogy mulat?

György ur lelkében feltámadt a dac. A ki meghajol, az veszt. Es aztán egy érett ember semmi körülmények között nem lehet papucshős.

— Kitűnően, kisasszony, felelé határozottan,

— No hát mulasson tovább is!

Gizi e gunyorosan mondott szavak után kifutott a szobából, magára hagyva a lesujtett ifjút.

Ez pedig vette a czilinderét és ment haza. Most már szilárd el volt határozva, hogy nem eaged. Egy igazi férfi lelkében a szerelemnél is nagyobb hatalom a büszkeség. Meg fogja mutatni, hogy ő embere magának.

Másnap nem ment el Gizikéhez. Jaj pedig mennyi fájdalomba került ez. Hány-szor ment el a nagy kétemeletes ház előtt és milyen nehezére esett elmenni a kapu mellett! Ha csak egy biztató mosolyt lát az ablakból, vége minden dacznak, szilárd elhatározásnak. De Gizi nem volt látható. Ekkor egy fájt érzés fogta el. Hátha Gizi már nem is törődik vele, hátha már el is felejtette egy más valakiért, s a czilindert csak a szakítására használta fel. Jól van, majd visszasírja még őt egyszer. E borzasztó gondolat hatása alatt harmadnap sem vizitelt. De negyednap már nem tudott uralkodni magán. Elmegy, megmondja, hogy eldobja az egész czilindert a pokolba csak legyen már vége ennek a kinszenvedésnek.

El is indult, de ekkor meglátta Gizit az utcán és meglátta vele Patkó Lászlót a hetedik osztályból!

No hát azért sem. Ha Gizi el tudott felejtani egy érett embert egy hetedik gimnazista kedvéért, akkor ő viselni fogja a czilindert, ha bele is hal!

Es aztán eltelt egy egész hét, annélkül hogy látták volna egymást.

Es én tudom hogy ez alatt a hét alatt sirt mindegyik egy tengerre valót.

Párisi jól értesült körök semmi hitelt sem adnak ama legutóbb számyra kelt híreknek, hogy a pétervári kabinet részéről, ilyen vagy amolyan alakban diplomáciai lépés volna várható a bolgár kérdésben. Az orosz diplomácia ugyan minden alkalommal hangsúlyozza, hogy Oroszország szilárdan és tanthathatlanul ragaszkodik a bolgár kérdésben elfoglalt álláspontjához, a melynek elismerése és tényleges életbeléptetése nélkül a békeremények tartós megszilárdulása sem várható; másrészt azonban semmi jel sem vall arra, hogy Pétervárott már ez idő szerint, — elhagyva eddigi tartózkodást, aktív lépésre szánták volna magukat, mert orosz részről ugy látszik azt várják, hogy Bulgária tekintetében a tárgyalásokat majd más oldalról hozzák folyamatba.

Az újabb orosz csapatmozgalmakról, egy egész sereg puskaporszerű tudósítás fokozik előtűnik. Így Varsóból jelentik, hogy Volhynia orosz határkormányzóság fővárosának, Sitomirnak helyőrségét december 29 től január 5-éig terjedő idő alatt egy új gyalogsági hadosztálytal és két közkezerrel erősítették meg, úgy hogy most Sitomirban két gyaloghadosztály, egy tüzér-dandár és két kozák-szred van. Kievből minden éjjel két-három vonat indul katonákkal, fegyverekkel és egyéb hadiszerekkel Verditsjev, Dubno, Vinniza és a galicziai határ nagyobb orosz városai felé.

A Csernovitban megjelenő Gazeta Polska értesülése szerint a Sadagorában elfogott és pár nap óta itt őrzött orosz kém magas rangú orosz katonatiszt Podgyaszában 600 rubel készpénzt, számos kompromittáló jegyzetet és néhány zsidó, valamint paraszt öltözetet találalt, melyekben az elfogott egyes helyeken megjelent. Kihallgatásakor határozottan tagadta, hogy orosz kém volna, s azt állítja, hogy Sokalban, Galicziában született a Oroszországban csak pár évig ttrtőzkodott, mint zugiró. Az elfogottnak Sadagorában szeretője volt, ki a tőle kapott értékes ajándékok dacára elárulta a csendőrségnek. A vizsgálatot titokban, de a legnagyobb erejűvel folytatják. Anglia inagattartására vonatkozólag, a

Elzarközve a szobában, fájdalmas lelki baroz után írta meg Gyurika a következő levelet:

„Kedves kisasszony!”

Könnyeim nedvesítik a papírozt. A lelkem szét van tépve. De talán jobb is ez így. Tudom, hogy elfelejtett egészen és nem is fog engem látni többé soha. Lemondtam az egész világról, elmegyek messzire s csak arra kérem, gondoljon néha arra, a ki örökké hűen szeret.”

György.

Béla, a ki Gizi unokaöccse, a ki negyedik gimnazista létere nagy tisztelője volt az érett Vágány Györgynek, volt olyan szives ezt a levelet illetékes helyre eljuttatni.

Gizi mikor olvasta, hangos sokogásban tört ki. Hógyna, mikor olyan meghatóan írt szegény Gyuri.

Adott Bélnak három almásrétest s aztán ledit és megírta ezt a levelet:

„Kedves Vágányur!

„Könyvek között olvastam én is levelet. Ugy fájt, hogy köztünk vége van mindennek. De hát maga akarta így. Lemondok, de feledni nem tudok. Tudom, hogy a halál úgy is közel van már s arra kérem, ütessen egy virágot annak sírjára, ki még ott is örökké szeretni fogja!”

Gizi.

Béla a három almásrétestért olvitta ezt is. Mikor György a levelet végigolvasta, megböszött vadként kiáltott fel.

— Én akartam? Az nem igaz!

Elolvasta újra meg újra, majd boldog mosollyal mondá.

— De hiez szeret! Ó írja . . . itt van.

Délután már ott volt Gizinél. Egy darabig szótlanul néztek egymásra, majd egyszerre csak ott csüggttek egymás ajakán egy édes, hűvel teli öleléssel.

— Ugy-e szeret?

— Imádom!

— De hát akkor miért volt ez?

Két percnyi csend. Ezután Gizi szemléstüve autója:

Rövid hírek. Fiumében a kormányzó és neje jelenlétében ment véghez az elemi iskolák új épületének felavatása és átvétele, nagy ünneplésekkel; a díszes épületek igen szépségesen vannak berendezve is. — Galgócson egy négy tagból álló községi bizottság a kályhából kitöltött községi köntösökkel megkötéséről; Pozsonyban pedig egy munkás család térszertől mérgezés tünetei közt betegedett meg s a rendőrség szigorú vizsgálatot rendelt el a liszterkeskedésekben. — Nyitra Arnold Róbert vendéglős tizenkét éves fiagyonlőte magát, mert az iskolában megdorgálták. — Budapesten a petroleum lémpa áldozatainak száma szaporodott a Wagner Emil gyárának szolgáló Schaeffer Anna dajkával, ki annyira összeeggett, hogy életben maradásához nincs remény. — Garázda katonák, vagy tizenöt, véres veredést idétek fel vasárnap a budapesti lánchidra s tovább vonulva a mérleg-utcában, hol egész oszárát folytatták a rendőrökkel; ezek közül hatman sebesült meg; a katonák végre elfutottak, csak egyet sikerült elfogni. — Bérés történt a budapesti Mária Valéria-utca 12. sz. házában, hol Horovitz János kereskedő lakásából loptak el száz forint értékű készpénzt; Újpesten pedig a fűtőcsin levő négyezer forintot elvették a székelyi levélbéllyegyet, váltót szivart, vitték el.

A nagy világ.

Egy miniszter a ki nem bálózik. Baquehem marquis osztrák kereskedelmi miniszter egyike a legszeretettelőbb emberekknek. A múlt héten az utazó újságírók egylete hívta meg táncestélyre. De a miniszter sajátjával jelenté ki, hogy nem jöhett, mert miután a német lovgarnd noviciusa, egy ideig minden nyilvános mulatságtól távol kell magát tartania. Némi kárpótlásul átadta az egyleti érvényre jávára arcképét és aláírását.

Rövid hírek. Ritter svájci mérnök tervei készített, mely szerint Svájcban vezetendő ivóvizet Párisba; a költség 300 millió frankra van számítva. — A nagy hideg Németországban is sok embernek okozta halálát s minden oldalról érkeznek hírek megfagyott emberekről; a porosz-orosz határon három óriási kőzöket találtak halva. — Lane ir paramenti képviselő látáti beszéd miatt Dublinban elfogták, de biztosított mellett ismét szabadlábra helyezték; Blunt ir izgatott szintén fogdába kísérték, a mi zavargásra adott alkalmat s több ember sebesült meg. — Kilen zser szertzi revolvert kelt el a múlt év utolsó hetében egy bécsi nagy puskműves cégnél, jelölt, hogy alaposan készülnek „a béke biztosítására.”

SZINHÁZ.

— január 10.

„A mama” telt ház előtt került színpadra este és kitűnő hangulatban tartotta mind végig a közönséget. A czimszerben Sippsoné határozott sikerrel debütált.

„A Dráma a tenger feekén” holnap szerdán előreláthatólag kitűnő előadásban és telt ház előtt kerül színpadra. Az érdeklődés a darab iránt rendkívül s az erös próbák után meg vagyunk győződve, hogy a közönség nem is fog csalódní várokásában.

„A kóka ház” Gabányi vígjátéka lesz a színház legközelebbi színművondasága. A darabról már ki vannak osztva a szerepek. A premíere a jövő héten lesz.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK

A szigmondházi sikkasztás.

A szigmondházi sikkasztás büntője tegnap délelött került végtárgyalás alá az arádi kir. törvényszék előtt. A törvényszék kistermet szülőföldjébe megöltötte a kiváncsi hallgatóság, közlik az ügyvédi kar is igen szépen volt képviselve. A végtárgyalás délelött 9 óra körül vette kezdetét és fél óráig tartott, mikor is a törvényszéki elnök kijelentette, hogy az idő előhaladottsága miatt a végtárgyalást felbeszárja és délután 3 óra körül ismét tovább folytatni fogja. A délelötti végtárgyaláson csak 9 rendbeli akkasztás tárgyalatott le, melyekben egy Bor Imre mint Aszud Mózes makacsul tagadja, hogy részeseek volnának Bor Imre elleni büntővizsgálat megindítására okul Braso v szky nek egy feljelentése szolgált, mely szerint a keresztesi elöljáróságokhoz megküldeni kellett volna 172 frt 85 krnyi összeget, melyet Brasovszky Borna k átadott, Bor illető helyére nem juttatta, hanem saját czébjaira használta fel. Ezen feljelentés folytán a megyei hatóság szigorú nyomozást rendelt el, melynek alkalmával az összes községi adózákkal egyenként összeszámolás történt, s ily módon kiderült, hogy a vádlottak kezelése alatt Szigmondházi községi pénztáránál a hivatalos visszaleések egész sorozata követtek el. A legnagyobb mértő a sikkasztás Neumann testvérek czég részéről fizetett községi pótdó körüli, 998 frt 94 kr tesz ki a czég által 10 külön nyugtára kifizetett adóösszeg, melyről Bor Imre és társai számoi nem tudnak. Több nyugtán az Aszud és Brasovszky aláírása hamisítva van. Bor ellenben mindégyike valódi és valamennyi nyugta szövegét is ő írta. A néhamennyi gyanúsja is Bor Imrért terhel, ki az egyes községi lakosok bizalmával visszaélve, jegyzői állású rendszeren üzött sikkasztásokra használta fel.

A kir. törvényszék a következőleg alakult. Elnök: Ott r u b a y Károly, szavazóbírák: Kovács János és Gall József, jegyző: Szász Iván dr. A kir. ügyészeget Madász Árpád dr. alügyész képviselte. Bor Imre h. községi jegyző Illés Károly dr., Aszud Mózes községi bíró Kell Lipót, Brasovszky Antal községi pénztárnokot Bártaszkéy Lajos dr. védelmezi.

A végtárgyaláson a megyét Bányhid Antal br. fősolgabíró és Csolty János megyei számvevők képviselték. Ott r u b a y Károly törvényszéki elnök

előterjeszti a törvényszéknek, hogy Bor Imre Szigmondházi községi volt helyettes jegyző 543 frt 27 kr közpénz, továbbá a magán megbizásból átvett 87 frt 64 kr elulajdonításáért és 29 frt 50 kr erejéig hamisan teljesített hivatalos okmányozásáért. 20 külön hivatali sikkasztás büntette, s sikkasztás vétsége és közokirat hamisítás büntetéssel vádoltatik. Aszud Mózes községi volt pénztárnok, utóbb községi bíróval együttesen 577 frt 40 kr községi közpénz elulajdonításáért és 17 külön hivatali sikkasztás büntette miatt, Brasovszky Antal volt pénztárnokkal együtt 437 frt 49 kr. közpénzbeli hiányért, 37 külön hivatali sikkasztás büntette miatt, végre mind a három vádlott közösen 217 frt 88 kr. közpénzbeli hiányért öt külön hivatali sikkasztás büntetéssel van vádolva. A büntések összes száma 72.

Ezután kezdetét vette a kihallgatás. Elnök kéri Bányhid Antal br. fősolgabírótól, hogy a községi penzeket a jegyző van hivatra elküldeni? Bányhid br. Azon adópénzeket, melyek a községben elővannak írva, a jegyző könyvel el és erte a pénztárnokkal együtt felelős.

Kell Lipót (védő). A birs gonzeneket ki köteles átvenni? Bányhid br. A községi bíró a jegyzővel.

Bártaszkéki dr. (védő). Évente hányszor és mely időközökben tartatik a pénztári szentor? Bányhid br. Minden évben tartatik, a minék a pénztári könyvben nyoma sokott lenni.

Ügyész. A napi zárlatoknál ki szokott jelen lenni? Bányhid br. A pénztárnok és jegyző.

Elnök elöljárja, hogy Brasovszky pénztárnok Bor Imre jegyzőnek átadott 172 frt 85 krnyi összeget, hogy a keresztesi elöljáróságának megküldje, de Bor Imre ezt a pénzt nem küldte el, hanem saját czébjaira fordította. Elnök Bor Imrértől kéri: — Beismeri-e ezt?

Bor Imre. Igen, beismerem, de a pénzt átadtam Aszud Mózes bírónak. A hivatalos akta pedig, a könyvvel együtt a pénzt el kellett volna küldennem, a községi pénztáránál asztalomról elveszett. Ezt Aszudnak kellett ellopnia, hogy a pénz elküldését megakadályozza és ez által azt magához kerítse.

Elnök: Igaz-e az Aszud, hogy maga a pénzt átvette?

Aszud: Alávaló hazugság. Elnök: Csolty számvevőtől kéri, hogy a jegyző, mikor a közigazgatásnak átsszolgáltatja az adóösszegeket, kap-e valami nyugtát.

Csolty János: Gyakorlatban az van, hogy mikor a pénztárba elkezelik, a naplóban helye kell lenni az összegnek.

Illés: (Borhoz) Milyen körülmények között vettél el az akta?

Bor: Aszud engem kiküldött az iroda helyiségéből és ezen idő alatt vettél el.

Elnök (Borhoz) Itt van önnek egy nyugtája, melyben elismeri, hogy az összeget felvette.

Bor: Ez csak nyugta, de a hivatalos könyv vettél el!

Ügyész: Miért tagadja ezt Bor, hiszen maga csomagolta be az összeget.

Bor: Tagadom.

Kell: (védő) Igazolva van-e, hogy Kevermes községének kára van?

Elnök: Anniban, hogy az összeg nincs elküldve.

Kell: (védő) A kár összege nem annyi, mivel nálam van egy Bor által kiállított akta, melyben egy 1-es ki van radirozva és így az összeg sokkal kevesebb.

Bártaszkéki (védő) Kérem maga Bor Imre is beismerte az összeget.

Elnök: Figyelmeztetni kívánom a védő urat, hogy ne húzzuk el a végtárgyalást ilyen mellékes kérdésekkel; ennek nincs semmi értelme. A vakarásból nem lehet következtetni, hogy Bor vakarta, azt maga Aszud is kivakarhatta.

Illés: Kérem a jelenlegi jegyzőt Szerény Sándort kihallgatni, mert Aszud egy ízben összetett kézzel kérte, Brasovszkyt Bor Imre előtt, hogy a 272 frtről senkinek se szóljon, mert ő azt rendbe hozza.

Elnök: Aszudtól kéri igaz-e ez?

Aszud: Nem igaz.

Elnök: Szerény Sándor jelenlegi jegyzőtől kéri az Illés által előterjesztett kérdést.

Szerény Sándor: Brasovszky egy ízben előtte oda nyilatkozott, hogy valami bírányzó pénzt megtérít, de hogy a községi pénztár pénzeről, vagy más ilyenről lett volna szó, nem emlékszem. Akkor rögtön jelenté tettem volna erről.

Elnök: Bor igaz-e ez?

Bor: Én, nagyságos elnök ur, beismerem, de Aszud tagadja.

Illés: Tekintetes törvényszék s kérem Bor Aront, Bor Imre testvérét kihallgatni.

Elnök: Miért?

Illés: Azt obajtanám konstátálni, hogy Bor Imre családjának nagyobb része megtérlődött és egy a családra nézve egy kis felvilágosítással szolgálhatna.

A védő kérése elfogadtatott és Bor Aront beszéltetik.

Erre Bor Aron előadja, hogy édes anyja, nagyanyja és a legidősebb bátyja tétholyban haltak el.

Bor Imre Brunser Simon kárára 20 frtről való összeg elikkasztásával és Eibenschütz György kárára ismét 20 frt elikkasztásával vádolatik, a miről rendes hivatalos nyugtákat állított ki. Az összeget nem fizette be a pénztárba, hanem magán czébjaira fordította. Az elnök arra a kérdésre, hogy miért nem fizette be, röviden ezzel válaszolt: A tádttam Aszudnak megörzése vépette.

Elnök: Kéri Eibenschütz Györgyöt, milyen előéletű embernek ismerte a községben Bor Imrért?

Eibenschütz György: Minden nap átjárt Aradra és éjfélt után többször láttam hazamenni.

Elnök: Aszudot milyen embernek ismeri?

Eibenschütz: Tiszteletes embernek.

Elnök: Maga Bor Imre Kartizs Vászától két ízben 10—16 frtot vett fel, a mi szintén nincs elküldve, csak az adókönyvecskébe.

Bor: Elismerem, de Aszudnak adtam megörzést végett.

Elnök: Aszud, igaz-e a mit Bor állít?

Aszud: Nem igaz.

Ügyész: Csodáltrám-ító, hogy maga mindegy Aszudnak adta az összegeket megörzék végett.

Deszner Józsefnak 17 frt 67 kr. befizetett összege, a mit a gyampénztárba kellett volna beszéltetnie, szintén eltűnt. A ki fenn tartja az összeg megtérítését.

Weinicz Pál névben Bíró József közlelérlője 200 frtot fizetett ki: 150 frtot regáltságra, 50 frtot pedig állami adóba, minék az adóhivatalhoz való beszéltetésére Bor Imre felkérte.

Elnök: Ugy van ez?

Bor: Ugy van, de az összeget nem emlékszem.

Elnök: Ki vette át az összeget?

Bor: Nem én, hanem Brasovszky.

Elnök: (Brasovszkyhoz) Igaz?

Brasovszky: Elismerem, ebből 150 frtot befizettem a községi adóirtózába, 50 frtot átadtam Bor Imrének, hogy a szolgabírószághoz juttassa.

Herold Borbára 10 frtnyi befizetett összege nincs elküldve. Berger Jakab adókönyvében pedig 1 frt 88 kr községi pótdója nincs elszámlolva.

Kell (védő) felmutat a törvényszék előtt egy kiszakított kezelési naplólapot, melyet valószínűleg Bor Imre szakított ki a naplóból a vizsgálatkor, midőn észrevette, hogy már nincs menekvése.

Bor: Volt különféle segédnapló és ezek valamelyikének a töredéke lehet, de hogy én téptem ki, tagadom, akkor minden bizonynyal elgeitem volna.

A kiszakított napló rész összehasonlítatik a főkönyvi tételekkel, melyben a tételek egyeznek, de a naplósám nem egyezik.

Bor Imre és a szolgabírói hivatal.

Berger Jakab háztulajdonosnak az adófizetésé többnyire a bírólí teljesítették, kik a befizetés alkalmával apró nyugtákat kaptak és így Bor Imre Kolb Jánostól felvett adófizetésben 5 frtot, Roska Jánostól 4 frtot, Kriszta Tódornétól 3 frt 10 krt.

Elnök: Az adópénzeket Bor maga vette át.

Bor: Én nyugtáztam a könyvbe, de a pénzt Brasovszky vette át.

Ügyész: Miért rádolja maga ismét Brasovszkyt, a ki — maga szerint — annyi jóindulattal volt.

Bor: Nem vádoló. Igaz.

Elnök: (Kolb Jánoshoz) Az összeget kinek fizette?

Kolb: Bor Imrének, hogy Brasovszky jelen lett volna, nem emlékszem.

Elnök: (Borhoz) Hány segédnaplója volt?

Bor: Több volt.

Elnök: (Brasovszky és Aszudhoz) Látták-e, hogy Bor Imre használta a segédnaplókat.

Brasovszky és Aszud: Soha sem láttuk.

Bor: Rendeletem volt erre a szolgabírószágtól.

Bányhid br. (feláll) Abszurdum azt állítani, hogy én rendeltem volna.

Bor: Engedelmet, méltóságod akkor szabadságon volt.

Illés: Ki látta, hogy vezette a segédnaplót?

Bor: Az őcsém vezette.

Ez az elölötti végtárgyalás több apró büntőri részlet tárgyalása és tanu kihallgatás után, fél órákor beakasztették.

Kivakart adófizetők nevei.

Délután 3 óra körül a törvényszék kistermében a végtárgyalás ismét folytatott, és az 1888. évi közlétség beszédeli naplóból kitűnt, hogy Dvák József és Jelinek Mátyás neve kiverkattott s ezek helyébe mások nevei irattak. Így Dvák József 5 frt. befizetett adóját Bor Imre, Jelinek adóösszeget Aszud Mózes sikkasztotta el, Verner Jakab neve is kivakartott és helyébe Bor Imre a magást írta be.

Elnök: (Borhoz) Hogy van az, hogy a kivakart nevek helyébe a maga neve van beírva?

Bor: Nem én írtam be a nevetem!

Ügyész: A maga írása.

Bor: Határozottan tagadom. Kérem szakítókkal megvizsgáltatni.

Ügyész: Felkérem Szerény Sándor jelenlegi jegyzőt, hogy nézze meg az aláírás.

Szerény: Egész biztosan nem állíthatom, hogy a Bor írása lenne.

Illés: Akar Bor akár Aszud nevére van beírva, de ezáltal Jelinekől olyan összeg szedtetett be, a mi reá előrva nem volt és így bihető, hogy a főkönyvbe azért irattott elő, hogy a napló a főkönyvvel egyezzzék. Ez megtörtént.

Elnök: (Jelinekhez) Önnek a könyvébe van írva, hogy 1884-ben 1 forint 20 krt közmunkába fizetett. Kinek fizette?

Jelinek: Bor Imrének fizette a feleségem, de azért a közmunkát velem megdolgoztam. (Derülttség.)

Bor: Nagyságos elnök ur, azt beismerem, hogy 1884-ben törleket csináltam, de nem abból a czéjből, hogy sikkasztásokra használjam fel.

El nem könyvelt adópénz.

Fuchs József adókönyve szerint 2 frt 70 krt. fizetett. Az összeget Brasovszky vette fel. Az adókönyvbe Bor írta be, de a naplóba nem.

Ügyész: (Borhoz) Maga mindég a naplóból vette el a hamisításokat, hogy az mindég egyezzen a pénztári pénzzel, de a nevek nem egyeznek a pénztári naplóból?

Bor: Tagadom a mit a ügyész ur állít. A hiba tövéde vagy feledékenységből

származhatott. Egyszer azonban emlékszem, hogy a pénztárban 130 frt felesleget találtak, és azt Brasovszky magához vette.

Bártaszkéki (védő). Jelen volt maga, mikor Brasovszky a pénzt magához vette?

Bor: Nem.

Bártaszkéki (védő): Bor maga eddig mindig becsületes embernek ismerte Brasovszkyt, fenn tartja azt most is?

Bor: Félés bavalami hiányzik, azt csak Aszud Mózes sikkasztotta el. (Derülttség.)

Közmunkaváltás új módja.

Schneider József befizetett adókönyve szerint 2 frt 40 kr. elikkasztásával Bor Imre és Brasovszky vádolatik.

Elnök: (Borhoz) Igaz-e ez?

Bor: Igaz, befizette az összeget, de felvétel helyébe egy napszámot és annak befizetett ki a Schneider József által befizetett 2 frt 40 kr. Ez régi szokás volt a községben.

Elnök: Brasovszkyhoz szinte a fenetbi kérdést intézte.

Brasovszky szintén nem tagadja, hogy felvette a pénzt.

Neumann testvérek.

A legnagyobb adóösszeget sikkasztottak el a Neumann testvérek nevére kiállított nyugtával, melyek nincsenek sehol elküldve.

Elnök: (Borhoz) Mit szól ehhez?

Bor: A kiállított nyugtákat én állítottam ki, de azt tagadom, hogy ezek összegeit felvettem volna.

Elnök: (Brasovszkyhoz és Aszudhoz) Ismerik ezeket a nyugtákat?

Brasovszky elismeri, hogy a 87 frtről szóló irta alá, de ezt is Bor úresen tette elője és így azt sem tudta, mit ír alá. A többi nyugtákon az aláírásai hamisok. Aszud a Mózes szintén 227 frt 60 kr és 83 frtről szóló nyugtákat elismeri, hogy alá írta, de ez 57 forintot nyugtán aláírása hamisítva van és megjegyzé, hogy a nyugták általok mindég előre lettek aláírva, mielőtt kitöltet volna és azokat Bor Imre küldte ki a községi plajásokkal; hogy a nyugtákra folyt-e be valami összeg, arról nincs tudomása, azonban az az illető czég valami ok miatt nem fizetett a nyugták mindég megsemmisítették.

Illés: Kéri elővetetni a Neumann czég által a gróf Nádasdy birtok után a községi adó három részletben fizetett 100—100 forintot nyugtákat.

Elnök a nyugtákat felmutatja Brasovszky nek, a ki két drb. nyugtán elismeri aláírását. A harmadikon azonban hamisítottnak állítja.

Ezzel az idő előhaladottsága miatt a tanu kihallgatása és a könyvek vizsgálata holnapra halasztatott. (E—s.)

Szerkesztői üzenet.

— V. unak M. Bodzás. A Sárványháza község pesztárisi lakói kétfajta sz. közepeben ezimrel, a Pallavicini örököi család emere, s nem ama bizonyos kétféjű szs. Az említett községet ugyanis a Pallavicini család telepitette.

KÖZGAZDASÁG.

Magyar királyi államvasutak.

Budapest, január 9.

A német közmondás: „viel Feind, viel Ehr” megfordítva is áll: „viel Ehr, viel Feind” s ezen megfordított sorrendben különösen illik a magyar királyi államvasutakra. Mióta a magyar államvasutak a világtorgalomban hatalmas vezető szerephez értek és szakértő s erélyes vezetése következtében oly eredményeket mutatnak fel, melyek hatásukat a messze távolban a haza és a monarchia határain túl is tetleg érvényesítik, azóta soha nem hiányoztak az ezen nagy intézmény s annak vezetői elleni támadások. Különösen mióta foganatosítva lett az új szervezés, melynek nem egy ingatsz alapokon nyugvó ambíció, nem egy munkakerülő kényelem lett kényszerített áldozata s mely új beosztása és fényesen igazolt — mert a kellő helyen alkalmazott — új vezető erői segítségével a magyar államvasutaknak fokozott jövedelmű képességet és ezzel az általános forgalmi — s főleg a tarifapolitikában még nagyobb súlyt adott — a támadások egyre szaporodtak, hememesebbek a mondjuk ki mindjárt, egyre igazságtalanabbak és alapatlanabbak lettek.

Meghaladná e fejtegetés keretét, ha tartalmazná az eredetük szerint akarnók vizsgálni mind azt, a mit a „vaskezi miniszter” és Ludvigh, az egész Európában első rangú szakferiuiak elismert igazgatóság elnök ellen felhozott. Ezzel csak két pontot akarunk megvilágítani, melyekről hisszük, hogy a leglényegesebbek.

Legelőször is az államvasutakba fektetett tőkének, valamint a százeleknak is, melyeket a tiszta jövedelem a befektetett tőke kamatozásaként mutat fel, hivatalosan eszközölt számításán kufárkodnak és gyalulnak, hogy a tőke nagyobbak, a jövedelem kisebbek lássék, mint hivatalosan kimutattatik. Mi sem lenne könnyebb, mint a kritikusokat hasonló aprópénzzel kifizetni és kritikájukat ahhoz hasonlóan, mint a hogy a nyilvános vizsgálatlant hivatalos előadással ökö teszük, kritikájba bebizonyítani nekik, hogy tulousnak és számsoportositásai önkényesek. De erre éppen nincs szükség, sőt tökéletesen az általuk választott alapra helyezkedhetünk a meg akkor is a magyar közlekedési miniszteriumnak lesz igazsa és nem nekik. Ha már elfogadjuk az elvet, melynek elpíesét ök sem tagadják, hogy vasutak építéese és megfelelő igazgatása az állam egész lényének és életének erőt és fellendülést ad és a tarifapolitika új kezelése az államgazdaságban hatványozó erőt képez, akkor nem áttól függ a dolog lényege, hogy az állam által befektetett tőke száz millióval nagyobb-e, a tiszta jövedelem fél, vagy akár egy egész százelekki kisebb-e, mint eddig feltételeztettük: a födolog az, hogy az institució becsületesen és gondosan tovább fejtesztessék, a jövedelmező képesség okszo-

rben, állandóan fokoztassék: és ez meg is történik. Az állam feladata a kevésbé jó vonalakat a saját körébe vonni, melyeket a nemcsak biztos, hanem gyors nyereségre is számított magaváallakozás soha figyelembe nem venne; s földírtok értékek emelkedése, a fellendülő kereskedelem, újonnan alapuló ipar azon érdekek, melyek a vasutak által kiemeltetvén elzartságukból és elhagyatottságukból összekötésbe hozatnak a világtorgalom vérdus ereivel. — gazdagon, tulgazdagon pótolja azon különbözöket, mely a jövedelmi quocziensék és azon kamatok közt van, melyeket az államnak a befektetett tőke után kell fizetnie.

A magyar államvasutak hálójában holt vonalak nincsenek és éppen a szigorú erélyes vezetés, az ügyes tarifapolitika és vaggonkihasználás teszi lassanként a gyöngébbeket is egyre jövedelmezősebbekké és ha a kivánatos kamatozás még nem is következett be, idővel határozottan meg fog következni.

A második fopont, mely az uralkodó állami forgalmi kormányzat ellen emeltetik, a vicziália-vasuti politikára vonatkozik és az új törvénynevelés különösen azon határozata utókvi kíméletlen visszatató erőt ad. Igen igazságtalanul történik az ellenzés. Baross miniszter elég gyakran bebizonyította, hogy sem uralomra vágyás, sem szeszélyek által nem vezetteté magát. Ott, hol az ország érdeke sürgetve nem követeli, nem fogja ő a magán tevékenységét megbénítani, ha a törvény megengedi is neki. Ott azonban, hol az állami érdek az állami ügyembe leendő átvétel szükségének fogja mutatni, a magán-érdekek háttérbe kell vonulnia. Es kétszeres hazafini kötelesség — így végzi a „Pester Correspondenz” fejtegetését, — éppen a jól kezelt vicziális vasutak állami üzembe vétele.

Vegyes közlemények.

M. kir. államvasutak. A hajózásnak az I. cs. kir. szab. dunagőzhajó társaság által a Budapestről, illetve Bécsből délre fekvő vonalakon 1887. december hó 31-én való beszüntetése folytán ezen naptól kezdve követendő évad-díjazások hatályon kívül lépnek, u. m.: 1. A m. kir. államvasutak helyi díjazásának II. részéhez, valamint a magyar vasuti kötelek II. rész I. füzetéhez fűggetlekül 1885. évi június 1-én megjelent évvadidíjazásokban eddig még érvényben állott 2—6 számú kivételes díjazások összes tételei; 2. A Budapestről és Kőbányára (összes pályaudvarok) Promontor s Budafok és cs. kir. Bona vasut állomásai között 1885. évi június 15-ike óta fennálló évad-díjazások összes tételei; 3. A magyar vasuti kötelekben Budapest s Kőbánya (összes pályaudvarok). Budafok és Budafok-dunapart állomások közt egyrészt és budapest pécsi s mohácsi vasutak állomásai, továbbá Bártaszké és Hidas-Bonyhárd között másrészt 1886. évi május 10-én kelt évvadidíjazás s az ehhez tartozó pótlékban foglalt összes tételek; végül 4. Az osztrák-magyar illetve nyugat magyar-osztrák vasuti kötelekben Bécs illetve Bécs-Matzeinsdorf között egyrészt és m. kir. államvasutak és cs. kir. Bona vasut nemely állomásai között másrészt 1885. évi június 1-jével megjelent évvadidíjazásában ez idő szerint még érvényben állott 1—5 sz. kivételes díjazások összes tételei. Budapest, 1888. évi január hó 4-én. Az igazgatóság.

Szesslet.

